

## REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

## ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an ... 20 cor.  
pe 1/2 an ... 10 cor.  
pe 1/4 an ... 5 cor.  
pe o lună ... 2 cor.

Nr. de Duminică pe an 4 cor.  
Pentru România și străinătate pe an  
40 franci.

Manuscripte nu se înșopoză.

# TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA  
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

## INSERTIUNILE:

de un câr garmond: prima dată 14  
haci; a doua dată 12 haci; a treia  
oară 8 b. de fiecare publicățiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiile  
măre sunt a se plăti înainte în Avani.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrieri manuscrise nu se primesc

## După adunare.

Au fost prea frumoase, prea impunătoare serbările din Timișoara, de cât să nu sară spine în ochii presei șoviniste, care de-atunci încoace ne înjură ca din ușa cortului.

Dar nu numai atât. Dedatu-ne-am noi cu înjurăturile acestei prese așa de mult, încât nici nu ne mai simțim bine fără ele, de data asta însă onorabila presă a recurs la întreg arsenalul său de luptă. Și scos-au minciuna și calumnia pe teren — probatele-și arme — improșcând totul, în oameni și în instituțiune, fără cel mai mic scrupul de omenie ori cinste ziaristică.

Am arătat alaltăieri cum dl Bartha Miklós, a consacrat coloane întregi în ziarul său «Magyarország» acestor calumnii. S'a întrebat oare domnul Bartha Miklós de veritatea faptelor, pe cari le-a pus pe hârtie?

Am arătat alaltă-ieri că nu. Dl Bartha a afirmat că la banchetul din Timișoara președintele Leményi a toastat numai pentru împărat. Am publicat în numărul trecut textul autentic al toastului d-lui Leményi care desmințea eclatant pe dl Bartha. Luat-a dl Bartha notă în ziarul său despre insuficiența informațiilor, pe baza cărora se dovedește a-și fi scris articolul? N'a luat. Suntem siguri că nici nu va lua. Ce dovedește aceasta? Întâi, că dl Bartha a scris pentru că-i venea bine la socoteală calomnia din circulație,

a doua: că a scris știind că face discuțiune pe teme de calomni.

Ast-fel de oameni fac deci opiniunea publică maghiară.

Cu dl Bartha am fi terminat prin urmare.

N'am terminat însă cu celelalte soiuri de calomni. Căci pe când dl Bartha zicea că președintele Leményi a toastat pentru Împăratul Austriei, «Aradi Közlöny» de ieri e informat că s'a toastat numai pentru *domnitor*, având aceasta subînțelesul, că Ardeleii nici azi nu recunosc pe Rege ci pe Marele duce al Transilvaniei.

Eată în ce chip perfid se intervertesc faptele și se agită împotriva instituțiilor noastre. Și înzădar dăm ori câte desmințiri, despre acestea presa șovinstă nu ia notă, pentru-că nu adevăr urmărește dînsa, ci meschinărie, discreditarea instituțiilor noastre, și legitimare pentru persecuțiunea lor.

Acestea două calumnii au variat cu privire la toast.

Mai sunt însă puncte de incriminări. Se zice că fișpanul comitatului Timiș a voit și dînsul să participe la festivități, a cerut însă «unele garanțe de patriotism» dela comitetul aranjator și după-ce n'a obținut, atât dînsul cât și populația Timișorii, a stat la o parte dela serbări.

Nu știm ce e adevărat în crimen-ul acesta și nici ce a cerut fișpanul dela comitetul aranjator. Căci dacă e adevărat că dl fișpan a cerut «garanții de patriotism», atunci onorabilul domn și-a permis o imper-

țință, pe care comitetul aranjator n'a onorat-o destul, când a refuzat să-i dea aceste «garanțe». Atâta infamie s'ar cuprinde în aceasta atribuire de intenții a d-lui fișpan — dac-ar fi adevărată,—încât merita un alt tratament pentru o insultă bătărană aruncată în față neamului românesc, care una este cu «Astra». Cerut-a dl Molnár Viktor «garanții patriotice» dela DMKE? De unde și-a luat cutezanța să ceară dela «Astra»?

Faptul acesta, zic foile maghiare a ținut la o parte pe Maghiarii dela festivitățile Românilor. Adecă lipsa «garanțiilor de patriotism».

Bine-au făcut. Sincer spunând, noi nu le-am simțit lipsa. Dar constatăm că comandantul de corp dl von *Schwitzer* ne-a onorat cu înalta sa prezență însoțit de alți doi domni generali și mai mulți oficiali fără a le fi dat prealabile garanțe de patriotism. Și credem că doar persoanele acestea vor fi atât de patriotice ca și cel puțin dl Molnár Viktor.

A treia incriminațiune e, că s-a cântat «Gott erhalte» imnul Dinastiei. Am schițat în raportul nostru esact întimplarea aceasta; nu mai revenim. Dar să fim în curat: *trădare de patrie însemnă a cânta imnul Majestății Sale?* S-o știm, c-apoi n-o mai facem. Vom cânta d-aci nainte totdeauna imnul nostru național.

Ce mai avem?

«Draperiile național maghiare» s'au delăturat din Reduță. Nici asta n-o prea înțelegem. Fost-au acolo insignii de-ale sta-

## SOLUS ERO.

Tu precurată rază, ce-ai coborât din stele  
Să luminezi în noaptea singurătății mele,  
Ascultă-mi rugăciunea, ce-o gem cu baza arsă:  
Din preajma vetrei mele fă calea ta întoarsă.  
— Păcătuiește raza curată, viorie  
Când se oprește 'n drumu-i pe-o strășină pustie,  
Investmântând cu picuri, cu sfânta ei văpaie  
O scorbura ce poartă un cuib de cucuvaie.  
— Vezi, sboar' atâția fluturi în necuprinsul firii  
Și strălucesc pe câmpuri în floare trandafirii.  
În calea ta senină spre ei îndreaptă-ți sborul  
Căci lor te dete 'n gându-i de viață dădătorul.  
Tu precurată rază ce-ai rătăcit din stele  
Să luminezi o clipă singurătății mele.

Eu port în mine noaptea și 'n bezna ei adâncă,  
Mi-e sufletul un vultur înlăntuit de-o stâncă;  
Ar vrea adâncul bolții cu sboru-i să 'ntreție  
Prin câmpuri de lumină, prin drumuri de văpae,  
Să-și scalde ochii tulburii în râuri largi de stele...  
— Dar aspra ținuire a lanțurilor grele.  
Cu pravul sur al petrei îi înfrățește rostul...  
Zadarnic vrea să-și cate — în ceruri adăpostul;  
Cu glas nebun el urlă și blastămă și țipă  
Și sânge cald stropește trudită lui aripă  
Și vecinic o să lupte în patima-i păgână,  
Cu bulgării de piatră, cu lumea de țărină...

Zimbind amar se 'ntreabă deci mintea-mi gânditoare,

De ce-ar veni la mine făptura ta de floare?  
Tu inger cu ochi limpezi, cu aripi de mătăasă,  
De ce să te cutremuri de-o luptă ne'nțeleasă?

Când sboar' atâția fluturi în necuprinsul firii  
Și strălucesc pe câmpuri, în soare, trandafirii...  
Octavian Goga.

## Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

6.

Umbl m să angajăm un birjar creștin pentru a doua zi dimineață, să ne ducă la Ițcani. Ni-se spune însă că dintre 39 de birjari, câți îi are Suceava, numai doi sunt creștini: un neamț și un biet român.

Îi căutam în toate părțile, dar nu-i găsim. Ce era de făcut? A trebuit să luăm un ovreu cu toată ura ce-o aveam față de ei.

Voiam să intru la un bărbier, căci mă năpădise barba de nu-mi mai puteam scoate nasul în lume. Mi-se spune că nu există bărbier creștin. Ce era de făcut?... M'am dus la țirtan. Primul țirtan care m'a ras în viața mea. Înțeleg cu brieu și cu săpun, căci fără brieu și fără săpun m'au mai ras ei, trebuie s'o recunosc vrînd nevînd.

— Haidem la cină și la un pahar de bere oameni buni, că mi-s'or lipit mâțele de șira spinării!

— Sănătoasă vorbă! — aprobară cu toții.  
— Unde să ne oblim o leacă domnule Cioloca?

— Uite aici împotriva! E cel mai bun restaurant.

— Creștin?...  
— Proprietarul e creștin, birtașul însă durerel... Tot Jidan.  
— Eu unul atunci nu mînănc aci.  
— Ba zău îi mîncă, dacă te-o răzbi foamea, că birtaș creștin nu vei găsi în Suceava.

— Atunci mai bine mă duc și-mi iau niște cîrnățării și mă 'ndop acasă la mănăstire decât să știu c'am mîncat din mâna unui Jidan.  
— Socoteala nu-i rea, numai cât nu știu unde-i găsi pe cîrnățărul ăla creștin, căruia vrea să-i faci alișveris.

— Doar' nici de-aceștia n'aveți creștini?...  
— Durere!...  
— Ptiu, fir-ar al dracului! Hotelier creștin, — ba; bărbier, — detto; birtaș, — c'an palmă; cîrnățar, — nici atât; birjar, — caută-l!... No *amu poftesc* și te omoară!

— Tovarășul B: Aici nici omori nu te poți cu naționalismul nost intransigent, că tot un medic — șachter de-al lor te disecă să constete cauza sinuciderii și tot un țirtan îți ia procesul verbal.

Haide intrăm unde ne arată dl Cioloca, c'aici ca antisemit rămâi cu stomacul lipit. Mai bine filosemit și cu el deslipit.

Mâțele 'mi corăiau pogan și 'ncepuseră a mă lua ameteii. Nu mai era de-a flămânzi. Vedeam bine că dacă mai persist în principiile mele antifirtaniste ajung ca sf. Ioan cel nou. Ce era de făcut dar? Am înghițit și paharul acesta.

Mi-am dres însă iute gura cu 2 halbe de bere Okocim. Nu e rea.

tului, emblemele lui oficiale, marca țerii etc. cari s'au delăturat? Nu credem. Ori că n-am împodobit sala cu steaguri și alte particularități unguerești? Eram doar la o manifestațiune românească.

Dar asta înzădar o spunem unor oameni, cari și-au pierdut în așa grad mintea încât drept învinuire ne aduc și aceea, *că am vorbit la aceste serbări numai românește.*

Ei bine, mai putem noi continua discuția?

Nu.

Vom trece nesupărați înainte!

## PENRU BARTHA MIKLÓS.

Ni se scrie din afară următoarele:

Samsarul convingerilor de ori-ce categorie, Bartha Miklós și-a ales de temă în sfârșit și falnica noastră instituțiune culturală «Astra».

Sunt convins, că articolul despre «Astra» s'a scris fără recompensă și din indemn propriu. Atâta perfidie numai dela un om dexter în ale perfidiei, cum este Bartha Miklós se mai poate aștepta.

Ți-se pare că i-se sfășie inima, când vorbește de soarta Românului din câmpii și din munți — și trebuie să fi un bun cunosător al fraseologiei sale, ca să poți constata, că compătımirea țeranului român din partea lui nu e durere, ci disprețul trușăului stăpân de oare-când, care tracta «în oarba lui trușie» ca pe vită pe Românul legat de glie. «Ați zice, că batjocoresc pe acest popor, care suferă de sute de ani!» — zice Bartha, eu jur că batjocorește.

Pentru-ca perfidia deplină să fie, se face a căuta cauzele și mijloacele mântuirii neamului românesc.

Constată că noi Românii nu avem școli corăspunzătoare legii — învățători calificați nici așa. În fața acestor rele, lucru natural, că leacul cel mai bun pentru mântuirea patriei este și va fi *școala maghiară de stat* — căci lumină, șovinism, kossuthism numai aici se poate câștiga. Și bine să știți oameni cu minte, a vorbi unguerește este totul: a

vârșea sânge pentru țară și rege, dacă nu te lapezi de neam, e mai mult, ca păcat. Sus dară guvern! și tu, care ai neglijat pe acest popor trecut, acum ascultă pe credinciosul fiu și apostol al patriei, pe modernul Ianus al indignărilor patriotice și infundă-ți școlile cu Români; pune la altar pe preoți eșiți din *teologii de stat!*

Mirați-vă și închinați-vă ceriuri și voi sărmani preoți valachi — rugați-vă domnului, ca să vină în fine împărăția neamului, ca să vină în fine împărăția neamului vinatei luminii din credința de stat. Fiți serioși oameni și nu rideți. — Nu e glumă, ci o problemă mare — o teologie de stat se chibzuește — *ală kisededovouri* — diriguite de câte un archimihaszna din ministerul de interne. Ce genială, ce puternică idee pentru scăparea neamului. Vorwärts! Marschieren! Inspre oficina noiei credințe!

Dar să nu te oprești aici guvern! Să mergi mai departe. — Incepe, ca și la Ruteni, o acțiune de mântuire între Români și atunci poporul acesta se va convinge, că *agitatori* naționalităților sunt mincinoși și înșelători și atunci nu va mai fi Românul prada acestor oameni periculoși pentru stat, ideile propagate de oamenii «Astrei» nu vor mai stăpâni poporul românesc.

Inchinați-vă neamuri! Bartha Miklós vede și prevede totul. În timpul greului absolutism, când fiul acestei binecuvântate țeri îi că nu se bucurau de libertățile falnicului liberalism, din însuflețirea și hărnicia a cătorva fiu al neamului românesc s'a creat «Asociațiunea Transilvană» de odinioară, devenită din grația liberalismului «Astra» de azi. Pe flamura ei s'a scris *cultură, adică școlă-lumină*, progres material și spiritual. Ne-am pus pe lucru și sub auspiciile și influența ideilor eșite din sinul ei ridicatu-ne-am școli și deosebite institute asuând și cu credința în Domnul. Le-am ridicat mai frumoase și mai primitive, așa cum ne-a permis sărăcia noastră, așa după-cum ne-a mai rămas ceva de jertfit, când odată ne-am dat totul — sudoare și sânge în visteria statului; și am dat, ce e a statului, fără să fim cerut, ce ne compete, și am zis, că dacă nu ne dă din al nostru, să ne lase, să facem cu ce

ni-a rămas, ceea-ce ne trebuie; școala pentru poporul nostru, în a lui limbă căci lumina minții numai în limba mamei se poate răspândi. S'a zis și s'a făcut. Azi privim cu mândrie la rodul sărăciei noastre și ne luptăm, că ce s'a început să se ducă la bun sfârșit. Intunerecul din vremile *Aprobatelor și Compilatelor* — cunosți timpurile aceste d-le Bartha și al d-ta curajul bărbătesc să ni-o spuie pe unguerește nouă și lunei întregi, ce timpuri erau acele? — dispăre cu încetul, Românul începe a se prețui pe sine și începe a înțelege din școala neamului său, că soarele într'adevăr și pentru el răsare; mai știe și dînsul, că sunt pe lume și drepturi — nu numai datorințe și disprețuri, și toate aceste păcate le știe Românul, d-le Bartha, dela dascălul și preotul valach, simplu dacă-ți place, dar de inimă. Și să știți un lucru acum: Până va exista sete de lumină și drepturi, în a le răspândi aceste toți vom fi agitatori, toți, căci ne simțim oameni onști și cu tragere de inimă pentru neamul nostru; și nu vom trăda acest popor, nu vom părăsi altarul culturii sale naționale, să aiurezi de o sută și de o mie de ori mai tare, cași în articolul perfid despre Astra.

Striviți, infricoșați nu ne mai lăsați de urletul nimărului și cu toate acestea nu vom comite nici odată nebuniile atribuite înțelepților neamului nostru din sinul Astrei.

Al d-ta curajul bărbatului de caracter, să o declari, că crezi, că e posibil să țină un român de naltă cultură în Ungaria și în public toast pentru împăratul numai?

Crezi d-ta, că un om cu mintea întreagă cu ocaziunea unei solemnități, să ceară îndepărtarea draperiilor de colori unguerești? A comite o prostie atât de colosală, pe că de impertinente sunt minciunile aceste, nu se poate.

Nu le crezi nici d-ta minciunile aceste — dar fiți bun și ne spune, pentru-ce a cerut totuși intervenția ministrului?

Să-mi dai însă voie, să te fac atenți încă de acum, că în răspuns să ne-o spuie de loc la început, că oare în calitatea omului de convingerea dela «Magyarország» sau

Se bea bine. Inceputul nu e rău, îmi gândii, și-mi comandai un „Holzfleisch“.

M-am speriat de ochii ce i-a boldit la mine chelnărul. Nu știa de e de mâncat sau de beut. Mi-a adus în sfârșit o friptură coșer de porc, care după 2—3 grohăeli prin stomac îmi potoli tonurile matelor discordate. Ceilalți încă își pusera fălcile în mișcare, ca după o zi lungă de post.

Par'că-și mai venira creștinii în fire după-ce mai traseră și câte-va pahare de vin. Scurt zis: cu ziua aceea ne împăcarăm omenește.

De ziua următoare nu ne durea capul pe nici unul. Singură doamna B. se gândise că ceva mâncare pe drum nu strică. Cine știe pupăm ceva pe unde trecem sau ba, cu îmbulzeala asta mare de oameni. A și plecat îndată să cumpere ceva cârnățarii, însoțită de fratele V., pe care-l însărcinasem să se îngjească și de mine.

Până-ce s'au reîntors ei, noi cei rămași am mai „slobozit“ niște cărți postale ilustrate, ear după-ce au venit și ei am plătit-o socoteală jidovească pipărată, să i-o trântesci de cap nu alta. Dar vorba Mnealui: „Numai odată s'au 400 de ani dela moartea lui Ștefan!“ — Am plecat cu mângăierea că la 500 de ani n'o să ne mai tragă nouă chiulu, ci altora mai pri-copsiți ca noi.

Ajunși la mânăstire la invitarea domnului Balmoș lun. ne mutăm hotrobele în altă odă mai convenabilă, rămasă goală. Îi mulțumim și cerem audiență la tătucu Morpheu.

Maî întâiu a fost primit tăcutul tovarăș Nicolae, pe care în curînd îl și auzii boscoro-

dind în limba somnoroșiei sale a moșului Morpheu. Eu până cătră miezul nopții avusei de furcă cu gardiștii pișcătoari ai acestui Omnipotent, nevoind să mă anunțe la audiență. Credeam c'o intrat fratele Victor și cine știe ce rapoarte lungi îi face de nu-mi mai vine și mie rîndul.

Mă săturasem până 'n gât de scărpinatul urmelor gardiștilor, când aud numai: svîrr!... în unghetul opus al odăii.

— Care ești, măi?

— Eu. Pute măi frate a usturoi aici de gândești că te ia dracu!...

— Ce-ai aruncat?

— Perina, trebuie c'aceea pute.

Nu trec 5 minute și ce aud numai zzzup!... în celalalt unghet.

— Ce drac e cu tine măi Victore?...

— Unu!... soarele ei de putoare. Imi vine să-mi vîrs sufletu măi, nu alta

— Acum cu ce-ai svîrlit?...

— Maî era o perină. Băgas'ar dracu în toate perinele și plapomele de pe lume!... De știam una ca asta, maî bine mă culcam pe treptele bisericiei.

Remăsesse bietul gol-golaș, numai pe saltea și tot se svîrcolea și șuera de gândeai că-și dă sufletul

Soțu Nicolae habar n'avea de toate acestea. Trăgea niște dordoloși de sunete pe nas de credeai că vrea să spărie pe cineva.

După-ce mi-se tocira unghiile de scărpinat, ajunsel în fine și eu să capăt audiență la unchișul Morpheu, care mă primi cu brațele deschise în apartamentele sale de somn aducătoare.

Dar abia mă alintă la sinul său cald vr'o 2 ore și un bubuit strașnic mă redă earăși tristei realități. Venise tîrtanul cu birja să ne ducă la lțani.

Primul gând după-ce m'am trezit mi-a fost să mă uit la fratele Victor, dacă maî e în pa sau l'a aruncat dracului și pe acela undeva.

Era 'n pat bietul, cu capul bondărau și cu picioarele priponite în perete. Chinuit somn!

Îl compăttimeam din inimă, dar nici eu nu eram de invidiat. Eram cu pielea toată ciorsăită.

Ne ridicăm noi cu chiu cu vai, căci jidănașul dela ușă nu ne mai tăcea de pe cap c'fleura lui ascuțită: „*Posfithesc să scuhaști boierilor ehe schephem trhenu*“.

— Maî tacă-ți nespălata, măi jigodie, c'noi te-am angajat să vii la 2 ore și acum numai ora 1.

— *Ma rhog puna la lțhani e departe.*

— No acum basta și te cară de aici. Așteaptă la ușă până venim.

— *Ma rhog, ma rhog!...*

Ne îmbrăcăm noi repede bufnindu-ne m de una, maî de alta — ca omul nedurmit și ieșim încercându-ne birja jidanului.

— *Ma rhog, fost vorba che nnuma 3 boiehr*

— Ține-ți pupăza și mână 'naintea!

— *Ieh — da nhu-ti cu dhreptate!*

— Dă numai înainte că-ți facem noi dreptate. Maî veniseră adică 2 domni cu noi, c'aceea făcea acum jidanul gură, voidnd să m stoarcă ceva.

După-ce porniram la drum aflaram de ce a venit ovreiu așa de timpuriu și nu ne m slăbia din gură să ne îmbrăcăm maî repede

în calitatea redactorului secret în același timp dela foaia de odinioară a lui Bánffy, dela «Reggeli Ujság» vei bine voi a ne liniști sufletele?

*Idomeneus.*

## DIN ROMANIA.

**M. S. Regele în străinătate.** Joi, 2 Septembrie, M. S. Regele, urmat de suită, a mers la gara din Ragaz ca să primească pe A. S. R. Comitesa de Flandra, care sosea dela Bruxela și în tovarășia căreia Suveranul a făcut zilnic, în timpul șederii la Ragaz, preumblări în jurul acestei localități.

Regele a binevoit a primi în audiență, în timpul acestor șase zile petrecute aci, pe dl baron Roggenbach, fost prim-ministru al marelui Ducat de Baden, Exc. Sa dl comite de Osten-Sacken, ambasadorul imperiului rus la Berlin, dl profesor doctor dela facultatea din Tubingen von Bruns, Exc. Sa dl baron von Schreckenstein, fost mareșal al curții A. S. R. Principei Carol Anton de Hohenzollern, precum și alte persoane de distincție aflate în localitate.

Luni, 5 Septembrie, la orele 2 p. m., Suveranul, urmat de suită, a părăsit Ragazul plecând la Weinburg.

La gara St. Margarete, Majestatea Sa a fost întâmpinat de A. S. R. Principele Ferdinand al României, A. S. R. Principele Frederic de Hohenzollern, A. S. R. Principele Carol, care venise în automobil, spre a ura bună sosire înaltului călător.

La gara din Raineck, Regele a fost primit de A. S. R. Principele Leopold de Hohenzollern, AA. LL. Princesele Luisa și Iosephina de Hohenzollern și de Suite; iar de aci Majestatea Sa, dimpreună cu persoanele ce l-au însoțit, fură conduse în echipagele curții la castelul Weinburg.

## Din străinătate.

**Politica Angliei în Asia.** Secretarul de stat al ministerului coloniilor Brodrick în vorbirea sa ținută la Bradley a dezvoltat principiul său politic în privința politicii Angliei în Asia zicând că procedura Angliei în Tibet este corectă, provocată de altfel de către Tibetanii. Anglia prin procedura asta a voit să procure autoritate comerțului englez, Anglia grijește cu luare aminte de deobligamentul, de a nu ocupa teritoriu tibetan

Avea să mai ducă niște domni la Ițcani și trebuia să aibă vreme să se mai întoarcă odată, ca să nu scape nici aceia trenul, căci altcum o pășia. S'a folosit de ocaziune bezevenchiul ca să stoarcă încă o taxă în contul odihnei noastre. Un folos însă tot am tras și din geșeful acesta al țirantului. Anume acesta ca să nu întârzie cu cei cari avea să-i mai ducă la gară mâna în ruptul capului, scăpându-ne astfel mai repede de colbul teribil ce era pe drum și pe care trebuia să-l respirăm. Cât e drumul de lung era plin de grupuri de studenți, cari învâluți în negura de praț își zoriau picioarele spre Ițcani.

Ajunși la gară ne împăcăm cu birjarul obraznic, încununându-l cu câte-va înjurături și înădindu-i plata cu câte-va pițule primite cu ghiare lacome și cu vorbe de mulțumită.

Trecem apoi în furnicarul gării. Abia te poți strecura, atâta lume. Dar când vor mai veni și ceilalți!... Vai de capu nost!... Ce ne facem?... O să ne urim zilele așa îndesuală o să fie pe tren!...

Unul trece să ne iee bilete. După o oră întreagă de baie de vapor și de masagiu rusesc scapă, mort de jumătate. Punându-ne în activitate febrilă cotele intrăm în sala restaurantului să luăm un ceai sau o cafea.

(Va urma).

permanent și se va feri să se amestece în afacerile interioare ale țării. A mai spus Brodrick, că generalul *Kitchener*, ca comandant suprem în India, a seversit lucru extra-ordinar. Cu privire la reorganizarea armatei din India s'au făcut pregătiri, pentru a fi mobilizată în scurt timp, pe cum a fost asta și până aci, și pentru a putea petrece în tabără mai multe luni fără lipsă de ajutor mai de parte Cea mai bună garanță a păcii la frontieră este aceea, *dacă dăm să înțelegă aceia a zis Brodrick, că ar putea să devină dușmanii noștri, că Anglia este gata de război.*

## Războiul ruso-japonez.

**Petersburg, 27 Sept.** Precum vestesc raportările telegrafice sosite aci, Japonezii se pregătesc cu grabă febrilă jur de Mukden pentru atacul proxim. În Petersburg în general se crede, că deja zilele astea se va da o luptă sângeroasă asemenea celei dela Liaoyang.

**Tokio, 26 Sept.** Aici se crede, că **Japonezii au cucerit șese forturi la Port-Arthur** în linia II. de apărare. Dela 19 a lunii curente tot mai mult cresc speranțele cuceririi orașului.

**Tokio, 26 Sept.** Aici sunt de părere, că **armata asediatoare în timp foarte scurt va pătrunde în oraș, silindu-l să capituleze.**

**Paris, 26 Sept.** Știri sosite din Tsi-fu vestesc, că situațiunea asediaților este foarte critică. **Toate întăriturile exterioare se află deja în mâinile Japonezilor.** Comandantul Stoessel dispune numai de câteva mii de soldați. Japonezii au suferit ce e drept mari pierderi, dar pierderile Rușilor sunt cu mult mai mari.

**Londra, 26 Sept.** Japonezii Sâmbătă au îndreptat un foc aprig asupra muntelui Jean. Când focul artileriei rusești a slăbit, infanteria japoneză a reușit cu mari pierderi să treacă peste zidurile fortului. **S'a isecat o luptă groznică, în care mătreața garnizoană rusească a fost încelărită până la ultimul soldat. Japonezii au pus mâna pe trei forturi importante, și 6 mai mici.**

Referitor la lupta dela Liaoyang cetim în *L'Européen* următoarele:

În urma micilor încaerări dela 24 dintre avantgardele lui Nodzu și câte-va posturi mici rusești, din regiunea Landian-San, Kuropatkin trimete o telegramă laudăroasă.

La 25, Rușii pierd, fără folos, vre-o sută de oameni, în câte-va ciocniri mici cu trupele lui Nodzu, cari începuseră să vie în număr mare.

La 26 trupele japoneze apar pe tot frontul, la Anping. Rușii părăsesc poziția întărită dela An-San-Tșuang. „Japonezii atacară Anpingul ca niște fanatici“; până seara poziția principală le căzu în mâni, deschizându-le liniile Rușilor.

La 27, nimic însemnat. De aci încolo însă Kuropatkin și Sakarof devin mai puțin prolixii.

La 28 și 29, Japonezii se pregătesc pentru lupta cea mare, ocupând pozițiile ocupate întâiu de Ruși.

În zori zilei de 30 începe lupta care durează două zile și care se întrerupe din cauza ploaiei și întunecului. La 1 Sept. st. n. des de dimineață, Japonezii, reluând ofensiva, fac o deschizătură în liniile Rușilor dela sud și ocupă poziția Sinlinton, la 5 km. împrejurul porților. În același timp intră și Kuroki în scenă, în sectorul de Nord-Est; patrulele rusești dau alarma de abia după ce două diviziuni ale generalului japonez trecură Taitshoul.

Pe Kuroki îl preocupă numai planul de a eși înainte înimicului, pe linia de retragere; singurul lui obiectiv e să ocupe înălțimile dela Yantai, cari predomină asupra liniei ferate și dru-

mului din spre Mukden. Din cauza trecerii fluviului însă și din cauza generalului Orlof, pozițiile acestea au fost ocupate mai înainte de corpul 1 siberian.

La 2 și 3 Japonezii înfrâng corpul lui Stakelberg, împingându-l dincolo de drumul Mukdenului, iar pozițiile dela Yantai, sunt rău amenințate. Atunci Kuropatkin a ordonat evacuarea Liaoyangului și retragerea spre Nord. De altfel retragerea a început dela 1 nu 3, de oare ce în momentul când generalul a telegrafat ordinul dat, se afla, împreună cu tot statul major și o mare parte din corpul său de armată, pe înălțimea stațiunii Yantai. Dovadă că trimisul special al lui „Le Temps“ spune că în dimineața zilei de 1 Septembrie totul se liniștise, iar gara s'a evacuat fără grabă. Indată ce Kuroki a aflat acest lucru, căută să se lupte repede cu inimicul. Cu această ocazie am putut să mai admirăm odată dibăciile cusute cu ață albă, ale cenzurii rusești restricția mentală a generalului Kuropatkin. La 3 Septembrie a dat ordin ariergardei să evacueze Liaoyang și cu toate astea, la data aceea, retragerea fusese hotărâtă de două zile iar evacuarea îndeplinită. Faptul acesta explică blamarea generalului Orlof, pentru ofensiva sa viguroasă dela 2, făcută spre Sykvantun. Pentru Kuropatkin, această ofensivă n'avea nici un rost, de oare-ce îi contraria planul.

Și cu toate acestea a contribuit să scape o situație desperată. La 4 dimineața, Japonezii au ocupat Liaoyang. Cum ar fi putut toate corpurile de armată ale lui Kuropatkin, cu bagajele lor, să iasă din oraș, în astfel de condiții, numai în ziua de 3?

Cine mai poate zice acum că pumnul colosului va zdrobi inimicul? Presa rămâne stupefiată, în neputință de a trage concluzii.

Cine nu știe că, de vre-o două-zece de ani, Rusia nu ș-a mai reînnot artileria; că, afară de câte-va excepții, spiritul generalilor ruși este mai retrograd decât al tuturor națiunilor Europei; etc.?

Toate prejudecățile înrădăcinate în spiritul șefilor, de-acum 34 de ani, le găsim neatînse la cea mai mare parte din generalii ruși, cari nu s'au folosit de nici o lecție dată de istorie. Încrederea oarbă în pozițiile bune, inerția comandantului, pasivitatea, incapacitatea de a conduce o acțiune începută, toate prejudecățile ilustre prin pildele dela Spikeren, Foeschwiller, Sedan se găsesc în zilele dela Liaoyang. Asta-i direcția generală. Rutina administrativă nimicește eroismul, paralizează devotamentele.

Novoie Vremia povestește că unor soldați li s'a refuzat obuzele cerute, de oare, ce nu aveau hârtiile în regulă.

Privind suferințele atâtor mii de ființe omenesci, cauzate de neglijare și nepricepere, ne întrebăm dacă nu era mai multă dreptate în Cartagina, decât în acest imperiu, în care serviciile cele mai meschine se răsplătesc cu dărnice ridiculă.

Iată cum a putut face Kuroki trecerea peste Taitsho, fără a trage un foc. Era aproape de muntele omului să trimită oști destule în sectorii dela Sud și Sud-Est, dar nu trebuia să lase nepăzit cursul lui Taitsho, la Nord-Est, ci ar fi trebuit să aibă aproape și sub mână oști îndesulătoare pentru a împiedeca trecerea peste Taitsho. Se vede că Kuropatkin își închipuia că va afla destul de repede de începutul trecerii pentru a lua măsuri Kuroki, minunat ajutat de spioni, a reușit al înșela cu desăvârșire pe Kuropatkin. Dela 24 până 31 August numai armatele lui Nodzu și Oku au putut lupta în sectoarele de Sud și Sud-Vest.

La 31 atrăsese în față-le toate puterile lui Kuropatkin; dimineața, la 1 Septembrie, au luat toate pozițiile principale ale Rușilor, la Sud. Rușii sau grămădit chiar lângă zidurile cetății, îndărătul celor din urmă șanturi. Tocmai dimineața aceasta, când Kuropatkin își grămădise toate oștile la sud-vest, spre a respinge „ofensiva des-nădăjduită“ acelor cinci diviziuni ale lui Oku și Nodzu. Kuroki care așteptase afară de teatrul războiului, trecu cu două divizii peste râu, fără a trage un foc! Atunci abia află Kuropatkin că Kuroki a trecut prin vadul dela Sykvantun.

Deci manevra dela Yalu s'a repetit și a izbutit în totul ca și acolo.

# NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Septembrie 1904.

— **Regina României la Viena.** Din Viena se scrie că M. S. Regina României a comandat o coroană de bronz aurit, pentru a o depune pe mormântul împărătesei Elisabeta a Austriei. Pe cele două panglice se cetetește inscripțiunea: »Ție, care nu mai suferi!».

— **Teatru român în Sibiu.** Ne găsim în plăcută pozițiune de a aduce la cunoștința publicului nostru iubitor de progres, că harnica »Reuniune a sodalilor români din Sibiu«, a luat laudabilă hotărâre de a prezenta în partea a 2-a a lunii Octombrie n. c. pe scena teatrului orașenesc, frumoasa piesă »Sămbăta morților«, dramă în 5 acte de Raupauch, localizată nu se poate mai bine, de Teodor V. Pacățianu. Piesa după toată probabilitatea se va reprezenta de 2—3 ori. Venitul curat se va împărți între păgubiții noștri prin foc, cum și ca daruri de Crăciun săracilor noștri. Diletanții, recrutați din cele mai probate puteri dramatice ale Reuniunii, urmează cu multă diligență repetițiile. Prin punerea din nou în scenă a acestei piese, să va satisface dorinței numeroaselor persoane, care din lipsa de spațiu, n'au putut asista la reprezentația dată cu atâta succes de Reuniune în 1901.

— **Inaugurarea unui monument.** Astăzi s'a făcut la Vilna desvălirea monumentului ridicat în memoria împărătesei Caterina.

Desvălirea s'a făcut cu mare solemnitate în prezența marelui duce Mihai Alexandrovici, a ministrului de interne principale Sviatopolk Mirsky și a 60 reprezentanți din înalta aristocrație poloneză.

— **Cele mai vechi tipărituri de origine românească.** După cunoștințele noastre bibliografice de până astăzi, sunt următoarele trei cărți destinate serviciului bisericesc:

1. Un Liturghier slavonesc a cărei tipărire se incepe în vremea lui Radu-cel-Mare și din porunca lui și se termină sub Mihnea-cel-Rău în 10 Novembrie 7017 (1508).

2. Un Octoih slavonesc, tipărit de același Macarie, din porunca lui Vlad Vv. în anul 7018 (1510); și în fine.

3. Un Evangheliar slavonesc, tipărit iarăși de Macarie.

— **Necroloage.** Subsemnații cu inima frântă de durere anunță în numele tuturor consăngenilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubitul ei soț, neuitatul lor părinte, soț și moș: *Ioan Roman*, paroh gr.-or. în Luncoiul superior și membru al sinodului protopresbiterial al Zaranului, după un morb grav și îndelungat, astăzi la 11 ore seara împărțit fiind cu Sântele Taine, în anul al 66-lea al etății sale, și al 40-lea al preoției, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Remășițele pământești ale neuitatului defunct, după împlinirea ritualelor bisericești, se vor depune spre eterna odihnă, Luni în 13/26 Septembrie a. c. la 1 oră p. m. în cimiteriul din loc.

Fie-ți țărna ușoară și memoria binecuvântată! *Luncoiul-superior*, la 10/23 Septembrie 1904. Sofia Roman, ca soție. Nicolae Roman, Aron Roman, Rosalia Roman, măr. Petrișor, Florica Roman măr. Dataca, ca fi și fiice, Elena Roman născ. Bradu, Ioan Petrișor, preot, Dimitrie Dataca, matriculant, ca noră și gineri. George, Dionisiu, Nina, Lucreția, Aurelia, Aurel, Petrișor, Constanța și Roman, Octavian Dataca ca nepoți și nepoate.

— Subsemnații cu inima frântă de durere, aducem la cunoștința rudeniilor, și a cunoscuților, că neuitatul și mult iubitul nostru fiu *Romul, Train*, a răposat în Domnul Marți în 7/20 Sept. a. c. în etate de 4 ani, după un morb îngrozitor de scarlat-difteria. Odihnească în pace! Firighaz, 12/25 Septembrie 1904. Ioan Stoian preot și Silvia născ. Petrovicu.

— **Moartea tragică a unei femei medic.** În secțiunea chirurgicală a spitalului din Mikolaev pe Don, figura ca medic secundar doamna Dr. Peters. Zilele acestea s'a adus în această secțiune o lehză careia trebuia să se facă o operațiune. D-na Dr. Peters era tocmai de serviciu în acea zi și primi bolnava care era muribundă, mai întâie îi telefonă medicului primar al secțiunii în privința operației. Acesta-i răspunse, că a examinat deja pe bolnavă înainte de a amează și că operația necesară nu e complicată, d-na Dr. poate să o facă singură cu ajutorul oamenilor de serviciu; medicul primar îi mai dădu afară de aceasta unele informațiuni de ordin medical.

D-na Dr. Peters procedă imediat la operație pe care o termină cu succes, dar, după câteva ore femeia operată fu un cadavru.

— Când d-na Dr. fu chemată de oamenii de serviciu la moartea și constatată decesul, ea deveni nebuună și fugi din sală. După un sfert de oră ea a fost găsită în agonie în odaia sa. Luase otravă și muri în câteva minute.

— **Libelul de serviciu al iuristului.** La noi în fericita Ungarie nu e mai modru de a te feriți pe cale cinstită. Cu toată truda, diligența, dorul de muncă, calificarea ești refuzat pretutindeni, așa că nu-ți rămâne alta decât alternativa: ori te sinucizi, ori cazi în crimă. În cazul prim societatea a scăpat de un membru superfluu, în al doilea s'a sporit statistica criminalilor cu un individ cărui, negreșit nu-l se poate aplica teoria lui Lombroso.

Nu este mirare dacă omul sărac și cinstit ajunge să stea în fața acestei înfricoșate alternative, căci la noi toate carierele, toate oficiile începând de la cele mai de jos, până la cele mai de sus, toate gem.

Dar mai ales carierele științifice s'au umplut atât de tare, încât zeu nici nu se rentează să te mai cugeți la fericirea ta pe calea științelor, chiar talent și vocațiune de ai avea, căci încercând să intri în formă de cerșitor în porticul Minervei, ești ori scos tot de-a doulea, ori dacă ești tolerat, ești expus mai târziu săperi de foame înainte de ce ai fi dat barem vr'un semn de viață. Dintre carierele înalte cea juridică este mai ales, la care tineretul se îmbulzește (la universitatea din Budapesta și Cluj sunt peste 5000 iuriști, dar unde sunt academiile de drept?) în număr colosal de mare. Nu mai mic este contingentul aceluia, cari caută fericire pe alte cariere: la tehnică, diferitele academiilor, și cursuri pregătitoare pentru alte cariere inferioare. Causa acestei supra-abundențe este în primul rând proletariatul atât intelectual, cât și material, care s'a sporit în mod îngrozitor.

Un exemplu clasic al acestor stări adevărate și triste este și următorul caz întâmplat zilele trecute în Budapesta. Un student iurist ne mai putând continua studiile din cauza miseriei, s'a hotărât să se lase de studiu, după-ce a încercat pe la toate oficiile, toți advocații, pe la diferite familii să se aplice, fie ca simplu diurnist, fie ca scriitor, fie ca instructor. Ne mai știind ce să înceapă alta, ca să nu piară de foame s'a dus la căpitanul de poliție din cercul IV, să-și scoată libel de serviciu, să se aplice unde-va ca servitor, ori ca hamal.

Fiind ce-și drept eam pe sărăcie îmbrăcat, dar curat și cu îngrijire, era bătător la ochi căpitanului, că un om inteligent voește să i-se libereze libel de serviciu.

Drept aceea căpitanul îi întrebă plin de curiozitate și cu un ton blând.

— De ce ai lipsă de un atare libel?

— Voiesc să mă năimesc Magnificență. Sunt om tare, sănătos, sper că doar voi putea fi de folos unde-va ca servitor în vr'un biurou, ori prăvălie, ori chiar și ca slugă la vr'un magnat. Pute m să ajung deja într'un loc ca atare, dar auzind stăpânul că n'am libel, a refuzat să mă primească de teamă să nu fie pedepsit.

— Dar de ce nu ceri d-ta să te ferești pe altă cale? întrebă căpitanul plin de compătimire pentru desperatul tânăr.

— O, domnule căpitan, încercat-am, umblat-am pe la toate biurourile, cutrierat-am toate oficiile, să ajung ceva scriitor; voit-am să aflu undeva post de instructor, diurnist, practicant în drept dar fără rezultat, cu toată truda mea. Căci credeți-mi Magnifice, sunt om silitor, serios și iubitor de muncă. Dar situațiunea mea devine și mai grea și insuportabilă prin faptul, că am promis și părinților mei, că-l voi ajuta cu 5—10 florenți lunar, și eată acum stau însumi

acolo să pier de foame, ne având alta, decât aceste haine de pe mine.

— Dacă bine am înțeles, d-ta ai zis că ai căutat să ajungi unde-va practicant în drept. Ai d-ta pentru asta calificarea recerută? — întrebă de nou căpitanul cu ochi examinători dela tânăr.

— Poștim d-le căpitan aci îmi sunt atestatele mele. Eu sunt K. I. iurist, am făcut maturitatea eximio modo, am fost un an voluntar, ear ca iurist am făcut cele două examene fundamentale. Dar ce-mi folosesc atestatele, dacă nu pot ajunge la un post cinstit, care mi-ar asigura un trai cât de modest, dar sigur, ca să-mi pot continua studiile.

Căpitanul uimit și înduioșat de situațiunea critică, în care se afla bietul tânăr, i-a dat un ajutor momentan, făcându-i să părăsească gândul de a-și scoate libel de serviciu, dându-i în schimb unele recomandări către cunoscuții săi, pentru a putea căpăta o ocupațiune cât de mică nefericitul om.

— **Mulțumită publică.** La fondul »Masa studenților« dela gimnasiul public român gr. or. din Arad au intrat dela 1/14 Iulie până în 14/27 Septembrie, a. c. următoarele daruri mărinoase:

Dela »fondul gimnasial« din Brad ca cunună eternă pentru Ier. Ioan Groza, protopresbiter în Hălmașiu, vice-president al reprezentanței gimnasiale, reposat la 6 August 1904, 20 cor. Ales. Furdul, învățător Abrud-oraș 2 cor. Manasie Jar, preot Limena, din cauza alegerii profesorului Dr. Pavel Opreșă de director gimnasial în Brad 4 cor. I. Ștefănescu, preot, Berini, comitatul Timiș 2 cor. Dr. Aurel Cioban, cand. de adv. în M-Radna din cauza logodnei sale cu d-șoara Olimpia Hamzea, celebrată la 18 Sep. a. c. ca rescumpărarea anunțurilor de logodnă 30 cor.

Binefăcătorii dăruitorii primească expresiunea profundei mulțumite!

Brad. 14/27 Septembrie 1904.

Comisiunea administrativă.

— **Foame în armata rusească.** Nemeșnicul Dantzenko descrie în Ruscoe Slovo, următoarele scene de foamete din armată pe cari le scoatem din »*Indépendance Romaine*«.

L. dreapta și la stânga umblă oameni, cari de 9 zile nu știu ce va să zică odihna. Asta nu mai e oboseală, ci istovire. Oamenii știu de abea se țin pe picioare.

Se opresc înaintea noastră și ne privesc cu lăcomie. În vagonul, schimbat în sală de mâncare, ved supă de varză.

— Ce vrei să mănânci? — Aș vrea pâine.

I se dă bani, dar îi refuză. — Vă mulțumesc, dar eu aș vrea o bucată de pâine. De două zile n'am mâncat nimic.

Numai decât le împărțim tot ce avem. Soldații noștri fac ca și noi. După un ceas n'a mai rămas nici o fărâmură de pâine în tot trenul. Cu toate acestea, soldații vin într'una și cer pâine. Vin din poziții depărtate, unde nu e cu putință să se trimească merinde. Nici un soldat n'a vrut să primească parale. Rugăciunile li-se mărginesc la a cere pâine. A doua zi o ordonanță cerea același lucru. I-se dă o bucată de pâine, dar mai vrea.

— Îți ajunge atâta. — Mic, da; dar îmi mai trebuie pentru căpitan. — Să vie singur. — N'o să vrea. — De ce? — Pentru că-l e rușine. I-se dă pâine și fertură pentru oficer, care salută de departe, luminându-i-se fața de bucurie. După câte-va clipe vine un ofițer din corpul lui Mișcenko, care făcuse câte-va verste: »Pentru Dumnezeu, generalul n'are ce mânca; dați-mi ce-va!«, zise. Ai noștri împart ceea ce au: jumătăți de sticle de rachiu, pâine, carne, conserve. Ofițerul se minunează. Mânile îi tremură.

O, mulțumesc; foarte ales. O să fie sărbătoare pentru noi. E o lună de când n'am mai avut așa ceva; generalul o să joace de bucurie pe șea. Încă un ofițer vine. Îl invităm să mănânce. Mulțumește, zicând cu o voce slabă: — Parcă n'aș mai putea să mănânc. — Din ce ați trăit până acum? — Din ceai. E bolnav, tremură.

Ia cu lăcomie ceea ce i-se dă și pleacă în marș. Un alt ofițer se repede la o porție de soldat cu atâta ardoare, în cât era cât p'aci să ni se umple ochii de lacrimi.



mulți ani cu suveranul său chinez și cu reprezentantul lui, și a iritat atât timp pe vecinii săi puternici englezi, până când o expediție a acestora n'a mai putut fi evitată.

Răsboiul din Extremul Orient a fost fatal pentru dînsul.

— **Un nou mod de iluminare cu gaz.** Societatea de gaz din capitală s'a adresat consiliului orașului cu o petiție, în care recomandă iluminarea cu gaz comprimat. Societatea recunoaște de îndreptățite excepțiile aduse contra sistemului de iluminare cu gaz, de oare-ce puterea de a lumina a lampelor de gaz este mică; dar acest neajuns poate înceta prin ridicarea intensității luminii.

Ridicarea aceasta a intensității se bazează pe un nou sistem: al iluminării cu gaz comprimat. Acest sistem consistă în aceea, că gazul este cu ajutorul așa numiților compresori supus unei presiuni atmosferice puternice, până-ce se condensează. Acest gaz condensat apoi este condus prin țevi anumite în diferitele stațiuni. Diferența între gazul comprimat și cel regulat este colosală. Lampa Auer are o intensitate de 80—100 lumini (candle), ear lampa cu gaz comprimat de 1000 candle! — ba poate fi și mai mare, pe lângă cu mai puțin gaz se consumă, decât la lămpile Auer. Acest sistem de iluminare prima-dată a fost probat în Paris în 1900 pe Câmpul lui Marte (Champs de Mars) și Trocader, ear de doi ani Berlinul se folosește exclusive de acest sistem. Prin urmare și Societatea sus-numită de asemenea recomandă acest sistem spre probă pe calea Andrassy eventual pe alte străzi ori bulevarde. Toată instalațiunea ar costa 150.000 coroane, ear spesele anuale cu iluminare ar fi de 37.000 coroane. Consiliul a transmis proiectul societății de gaz oficiului ingineresc pentru opinare.

— **Noul Valiu la Salonic.** Reuf Pașa, ex-valiu la Erzerum și actualmente consilier de stat, a fost numit valiu la Salonic.

— **Telegrama,** farză în trei acte, de „Original“, sub care pseudonim se ascunde un cunoscut și apreciat scriitor român din Arad, a apărut ca retipărire din „Tribuna“.

Se vinde, pentru societăți de diletanți: 5 exemplare, expediate franco la adresa celui ce comandă, 1 coroană.

Prin poștă mai puțin de 5 exemplare nu se trimit (Numărul persoanelor din piesă e 12). Un exemptar, se vinde cu 30 fil. la Administrația „Tribunei“ și librăria P. Simion, din Arad.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. noștri cetitori inserția de mai jos a dlui *Pollák Sándor*.

— **Recomandăm în deosebită atențiune a publicului românesc** prăvălia și atelierul dlui *Hartmann Pál* (Boros Béni-tér nr. 161 em. 14) de porțelan și maiolica. Aci se primesc colorări și pictare de vase de porțelan și maiolica după dorință. Aci se pot căpăta tot felul de vase de prânz, de dejun, de teă etc.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame** asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskai-út).

## Convocare.

În conformitate cu dispozițiunile §-lui 12 din statutele Reuniunii învățătorilor dela școlile populare gr. or. rom. confesionale din protopresbiteratele Timișoara Belinț, Comloșulmare și Lipova, prin aceasta se convoacă adunarea generală ordinară de est an a acestei Reuniuni pe Luni, în 20 Septembrie (3 Oct.) 1904 la 9 ore a. m., în localitățile școlii confesionale gr.-or. rom. din *Lipova*, pe lângă următorul program:

### Sedința I.

Înainte de amiază:

1. La 9 ore participare la sf. liturgie și chemarea duhului sfânt.
2. La 11 ore deschiderea adunării generale.
3. Constatarea membrilor prezenți.
4. Presentarea rapoartelor și alegerea comisiunii de 3 membri pentru cenzurarea socoților anuale.
5. Disertațiuni și prelegeri.

### Sedința II.

Aceeași zi după amiază:

6. Pertractarea raportului comitetului central și aprobarea socoților anuale.

7. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.

8. Eventuale propuneri.

9. Inchiderea adunării generale.

NB Numai acele prelegeri și disertațiuni se vor admite, ce cu 3 zile mai înainte s'au anunțat la președintele Reuniunii.

Membrii sunt invitați a se însinua de cu vreme pentru încuadrare la învățătorul Iuliu Putici din Lipova, unde au să se facă și însinuările pentru participarea la excursiunile contemplate la Miniș, eventual și la Hunedoara (V.-Hunyad).

Dat din ședința comitetului Reuniunii ținută în timișoara-Fabric, la 28 Iulie (10 August) 1904.

Dr. Tr. Putici,  
președinte.

Aurel Badescu,  
notar.

Comitetul despărțământului „Cluj“ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ prin aceasta convoacă adunarea cercuală pe 9 Octombrie st. n. 1904, 3 ore p. m. în Cluj (localitatea casei române, strada: Deák Ferencz Nr. 4) și invită cu toată onoarea pe toți membrii și pe toți aceia, cari se interesează de „Asociațiune“ și doresc a promova interesele ei, — să participe la aceasta adunare, carea se va ține după următorul

### PROGRAM.

1. Deschiderea adunării prin președinte
  2. Exmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal adunării.
  3. Raportul comitetului despre activitatea din acest cerc.
  4. Exmiterea comisiunilor:
    - a, pentru incasarea și înscrierea de membri noi,
    - b, pentru cenzurarea raportului comitetului.
  5. Eventuală disertație.
  6. Rapoartele comisiunilor exmise conform punctului 4., și deliberarea asupra lor din partea adunării.
  7. Alegerea comitetului pe 3 ani.
  8. Eventuale propuneri.
  9. Inchiderea adunării prin președinte.
- Din ședința comitetului despărțământului Cluj, ținută în Cluj, 11 Septembrie 1904.

Dr. George Ilea,  
director.

Dr. Victor Porușiu,  
secretar.

## Concurs.

Societatea „Transilvania“, înființată la 1867, pentru ajutorul studenților și elevilor meseriași Români, din Transilvania și părțile ei, publică concurs pentru acordarea stipendiului „Papiu Ilarian“ de 1800 lei anual, spre sudiarea științelor istorice, la una din Universitățile străine.

Concursul se va ține în ziua de 14 Oct. 1904. Condițiunile ce trebuiesc să întrunească concurenții pentru acest stipendiu sunt:

a) Să fie tatră al Universităților ungare, (să aibă examenul de stat sau doctoratul);

b) Concurenții vor adresa cererile lor până în ziua de 28 Septembrie st. v. D-lui G. Missail președintele Societății str. Grațioasă 2. v. București. Cererile vor fi însoțite de acte originale sau copii legalizate, prin care se dovedească că întrunesc condițiunile de mai sus.

c) Pe lângă actele de calificare, vor mai alătura: actul de naștere, prin care să se constate că, concurentul n'a trecut etatea de 30 ani, certificat medical, constător că nu este atins de nici o infirmitate sau boală cronică.

d) Stipendiul se acordă pe timp de doi ani, cel ce va obține stipendiul, se va obliga prin act autentificat de notarul public, cum după terminarea studiilor va rămâne în patrie.

În cas contrariu, va fi obligat de Societatea pentru rambursarea sumelor cheltuite cu el pe timpul studiilor

De asemenea va fi obligat, a trimite comitetului la finele fie-cărui semestru școlar certificate de frecventare a cursurilor și progresul obținut

la studiul, rezultatul fiind negativ i-se va detrage stipendiul.

Ori-ce cerere sosită după termenul fixat mai sus 28 Sept. st. v. 1904 nu se va lua în considerație.

București, 9 Septembrie 1904.

Comitetul.

## Bibliografie.

A apărut:

*Noul abecedar* de Dr. P. Spran. Nagyszeben (Szibiu). Tiparul Tipografiei archidieceșane 1904 prețul 40 fil.

*Căluza noului abecedar* de Dr. P. Span Nagyszeben (Sibiu). Tip. tip. archidieceșane 1904.

*Biserica din Lehecent-Cărpinet*. Schiță istorică de S. S. Secula. Tipogr. diecesană, Arad.

## INSERTIUNI și RECLAME.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

a

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edicii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparhert) pentru bucătărit de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiță.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânătoare. Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra neronosporii pe lângă o garanță de 10 ani. Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, penețiluri și briciuri,

Deposit esclusiv «AHOI».

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 | 50

Bijuterii, oroloage, aur călcat

și recușite de argint, seduli de amantare cumpăra pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvărgiu

ARAD, Strada Bisericii (Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Se caută un învățăcel.

Nr. Telefonului 438.

381

Editor-proprietar: George Nichla  
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

**BAZAR NOU!****MARFURI NOUE!****CASĂ de MODĂ și TRUSOURI PENTRU DAME****Masztig Pál, Arad,****ANDRÁSSY-TÉR 22 sz., față în față cu casa comitatului.****Au sosit mărfurile cele mai noi pentru femei și bărbați. — Mare asortiment de:****pâuze, șifon, rechisite de masă, mărfuri gata pentru dame și trusouri.**

Rugând on. public să binevoiască să cerceteze cât mai des prăvălia mea bogat asortată, rămân

354

cu stimă **MASZTIG PÁL.**

=====  
 Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de  
 mașine de cusut și de biciclete în Arad. =====

Asortiment bogat de

**Mașine de cusut Singer**

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoșel electric și telefon.

**HAMMER VILMOS****ARAD, Sabadság-tér 7. szám.**

Nr. Telefonului 96.

**Fabrică de mobile în Arad.**Am onoare a atrage binevoitoarea a  
atențiune a m. on. public asupra**fabricei mele de mobile**

aranjată în

Arad, colțul străzilor Deák Ferencz  
și Lázár Vilmos,unde se pregătesc paturi de fer, mese, du-  
lapuri pentru lavare, căruțe pentru copii  
executate în modul cel mai artistic. Cu  
începerea sezonului recomand moderatorul  
de căldură pentru cuptoare, care le am în  
vânzare pentru prețuri culante și executate  
foarte cu gust.Fac la comanda noi și provăzute cu  
gravuri și desemnuri după cerere. Hotelle-  
rilor, cafețiilor și proprietarilor de locații  
de vară recomand flegorile mele și scau-  
nele mele de grădini fabricate proprii. Se  
primesc reparaturi de mobile, politură și  
vopsire de nou.Recomandându-ne binevoitorului sprigin  
al on. public din loc și din provincie, ră-  
mânem cu perfectă stimă:**FLEISCHER TESTVEREK**

A R A D,

816

Colțul străzilor Deák Ferencz și Lázár Vilmos.

Telefon Nr. 135.

**GELLER I.**

giuvaergiu.

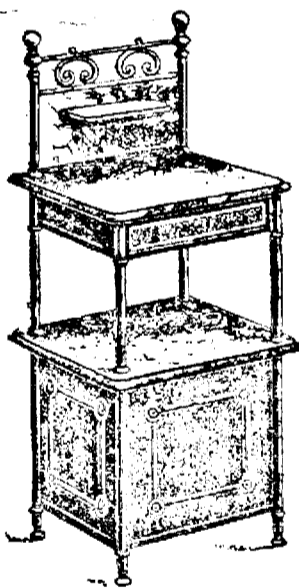
**Arad, Piața Andrassy Nr. 14.**

Palatul Hermann.

884

Deposit bogat de bijuterii, de obiecte verita-  
bile de argint, precum și de oroloage de  
aur și argint.

Reparări și transformări în atelierul propriu.

**Igaz**

382

**Sándor**

clădnic și giuvaergiu.

**ARAD, Piața Libertății**

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul  
cel mai mare de zi, ori schimbă pentru  
alte obiecte de aur și argint.Primul atelier din Arad, pentru re-  
pararea de clasornice și bijuterii.

Biurul de arhitectură

al lui

**BIRÓ ERNŐ, arhitect**

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri  
și acceptază tot felul de lucru apar-  
ținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

## Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLĂ fabricate excelente din țeară și din străinătate. STICLĂ, PAHARE, FARFURII DE STICLĂ dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangierea de caline. —

Tasuri pentru servirea de floor, și altele din lemn, sticlă și metal. Recunite de mâncare din alpaca, ori argintate ori nikelizate, fabricate din țeară.

**Lămpi:** Pentru saloane, dormitor, refectorii, bioururi, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu lumina electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirit

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangierea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp. 808

# Gebhart J. és Fia.

**ARAD, Andrassy-tér 16 szám.**

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

## Colorare de porțelan și maiolica de artă!

Boros Béni-tér 16 sz 1, em. 14.

Respectuos aduc la cunoștința părților și spriginitorilor industriei de artă maghiară, că în atelierul meu de colorare îndeplinesc colorări cel mai distins gust corespunzătoare.

P. O. Public poate comanda la mine vase de prânz, de dejun, de tea etc. după ori-ce model. Pictez porțelan în mode cel mai bun executat, cu numele, monograme, pentru prețurile cele mai ieftine. Comandele se pot alege după modele gata și din cataloage ilustrate, pe care îl pun ori-cărui, care îl cere pe o carte postală, la dispoziție.

Nisuița mea principală este să bine merit de încrederea și îndestulirea on. public.

Primesc pictări de oleu și aquarel etc.

Dau ore la domiciliu damelor iubitoare de pictură de porțelan, maiolica, ear vasele pictate de ele le ard.

Vase de porțelan, maiolica, și sticlă sparte, numai eu sunt în stare aici în Arad să le lipsesc în cup-torul meu, pentru a putea fi folositoare și mai departe.

Cu deosebită stimă:

**HARTMANN PÁL.**

284

## Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86987.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșituri de inimă, astma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, nudul în pat, nfluenza, insomnie, epilepsia, circula-



țianeregulată a sângelui și contra multor altor boale, carei la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenească binefăcătorul current, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii laapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebită-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire. 206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

**Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K**  
colțul str. Kálmán.

Condițiunea principală a

## FRUMȘETEI

este, că fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

# Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

## farmacistul HAUER LAJOS.

A R A D, Pécskai-ut.

287